Gülsüm Cengiz

Yasak Sevda Sözcükleri

Şiir

EVRENSEL BASIM YAYIN

EVRENSEL

BASIM YAYIN

Gülsüm Cengiz

YASAK SEVDA SÖZCÜKLERİ

şiir

DOĞA BASIN YAYIN
Dağıtım Ticaret Limited Şirketi
Tarlabaşı Blv. Kamerhatun Mah. Alhatun Sk. No: 25 Beyoğlu / İstanbul
T: 0212 255 25 46 F: 0212 255 25 87
www.evrenselbasim.com - info@evrenselbasim.com

Evrensel Basım Yayın **532**
Yasak Sevda Sözcükleri: Gülsüm Cengiz

Genel Kapak Tasarım: **Savaş Çekiç**
Kapak Uygulama: **Devrim Koçlan**
Kapak Görseli: **Käthe Kollwitz**

ISBN 978-605-5315-62-7
© Evrensel Basım Yayın **2013** - Sertifika No: **11015**

Birinci Basım **Mayıs 2013** • İstanbul

Baskı: Ezgi Matbaacılık Tekstil Pors. İnş. San. Tic. Ltd. Şti.
Sanayi Cd. Altay Sok. No: 14 Yenibosna / İstanbul • Sertifika No: 12142
T: 0212 452 23 02 - www.ezgimatbaa.netl

YASAK SEVDA SÖZCÜKLERİ

KIZIMA LİRİKLER

Kızıma Lirikler

8 Mart 2005 için...

I

Pembe kundaklara sarılır kız çocukları
danteller, tüller içinde büyütülür.
Sabır emzirilir, özveri fısıldanır kulaklarına;
evcilik oyunlarıyla hazırlanırlar hayata.

İğde çiçeklerinin ve aşkın çağrısıdır,
çalar kapıları her bahar
–beklemeyi öğrenir kızlar–
Sevda, kahve fincanlarında saklıdır
"İki vakte kadar..."
Nakışlanır özlem, dantellerle sınanır sabır,
biriktirilir umutlar, çeyiz sandıklarında.

II

Yasaklar çizer yolunu ömrümüzün
ağız dolusu gülmek yasaktır kadın olana.
Bundandır; ellerimiz kapatır ağzımızı da
keser yolunu gülüşümüzün.
Şarkı söylemek günahtır,
pencereden bakmak yasak.
Çimenlere basmak çıplak ayakla
sere serpe toprağa yatıp
bulutlara bakmak, düşler büyütmek
yasaktır
dans etmek sevdiğinle yağmur altında.

Yasaklar çizer yolunu ömrümüzün
yazılı, yazısız kurallar belirler hayatı.
Sonra korku, sonra sabır, sonra acılar...
Örselenir yürek, kırılır dallarımız fırtınalarda.
Suskunluğu öğütler kadınlar, genç kızlara
ne de olsa "ağaç yaşken eğilir..."

III

Ağaçlar da insanlara benzer;
ince uzun kimi, tıknaz kısa boylu kimisi.
Kimi donatır kendini görkemli çiçeklerle
yalın bir güzelliği kuşanır kimi.
Kimi güçlükle tutar ayakta çürümüş gövdesini,
kimi yayıp dallarını alabildiğine
keser genç ağaçların güneşini.

Ağaçlar da insanlara benzer;
kiminin, kucaklar yaşamı geniş dalları,
kiminin göklere uzanır dimdik başı.
Kimi bir başınadır ve cılızdır kökleri,
yıkılır ilk rüzgârda.
Kimi derinlere salar köklerini,
büyür bir ormanın içinde/ büyütür bir ormanı;
direnirler birlikte güçlü kasırgalara.

IV

Ah, onca rüzgâr onca kar,
yine de her bahar
yamaçlarda bembeyaz papatyalar.
Umudun tükendiği an
yeniden fışkırır yaşam
yakılmış bir ormandan...
Gözünü güneşe diker fidanlar,
büyür bir meşe korusunda.

Ne tamamen karanlıktır gece,
ne aşılmazdır dağlar.
Sonsuza dek sürmez acılar.
Güneş gümüşünü döker de üstümüze
ağlarını umuda atar
her şafakta balıkçılar.

V

Ben, umut işçisi şair anne
sen, dalımda açan narin çiçek;
kırılma sakın fırtınalarda.
Bir incir inadıyla tutun yaşama;
duyumsa, dal ucunda yeşeren
tomurcuğun sevincini,
yaşamın özsuyunu damarlarında.

Ben, umut işçisi şair anne;
sanadır sevgim ve şiirlerim, insanlara...
İsterim ki, bir fidan ol o meşe korusunda.
Yaşa sevgiyi ertelemeden,
öğren yan yana durmanın gücünü,
geleceğe dön yüzünü.
Korkma, ağız dolusu gülmekten
yürümekten bir ormanın içinde
yasakların, korkuların üstüne...

RÜZGÂRA MEKTUPLAR BIRAKIYORUM

Rüzgâra Mektuplar Bırakıyorum

Yaşama söz kestiğimden beri
gidiyorum ardından bir yıldızın
devrime nişanlı yüreğimin
çağrısına uyarak.
Serüven değil aradığım
bir gençlik hevesi hiç değil.
Kimsenin kimseyi sömürmediği
ve insanların
sokaklarda kıvrılıp
açlıktan, soğuktan ölmediği
bir dünya istiyorum.

Yaşama söz kestiğimden beri
ardından gidiyorum bir sevdanın
devrime nişanlı yüreğimin
çağrısına uyarak.
Geleceğe umudunu, insana inancını
yitirmiş yüreklerin yere attığı
bir yıldızı parlatıyorum
her gün, her gün yeniden;
resmine bakıp gülümsüyorum.
Ah, ne güzel gülüyorsun...

Yaşama söz kestiğimden beri
ardından gidiyorum bu sevdanın
devrime nişanlı yüreğimin
çağrısına uyarak.
İğneyle kuyu kazıp
sözcüklerin büyüsünü arıyorum;
yağmurun her damlasında
her çiçeğin renginde,
her çocuğun, her kadının yüzünde...
Her acıda kanayıp
sarılarak her umuda
yaşamdan şiirler damıtıyorum;
ve her sabah yeniden
"Günaydın!" deyip güneşe
rüzgâra mektuplar bırakıyorum,
değiştirsin diye yazgısını insanlar
birleşen elleriyle.

Seni Özlerken

I

Çocuklar
rüzgârın önünde yeşil yapraklar,
savrulur sokaklara
çırpınan kar tanesi.
Düşer kırmızı ışıklarda
arabaların ön camlarına,
sileceklerin altında kelebek ölüleri...
Seni özlerken, özlerken seni
yüreğim
çocuksuz okul bahçesi.

Kapılar kapalı, duvarlar yüksek
çocuk ömrüm zindan içinde.
Gülüşüm kırıktır, bir yanım eksik.
Titreşirken serçeler saçak altında
yıkılır bir ağaç kökünden
bir dal kurur sessizce,
çalı diplerinde üşür menekşe.
Seni özlerken, seni özlerken
ölür bir çocuk, ah ölür bir çocuk
çöpten bulduğu ekmeği yerken.

Seni özlerken, seni özlerken
yürüdüğüm uzun yolda
karlı dağlar ıssız
ağaçlar çırılçıplak
sürekli bir kış ömrüm.
Sessiz kıpırtısız
durgun bir göl yaşam
gümüş rengi bir ırmak
dağların arasında.
–Kar altında dağ lalesi yüreğim
bekler düşmesini cemrenin–

II

Seni özlerken, seni özlerken.
Kim bilir kaç kez yaprak döktü
ve yeniden çiçeklendi ağaçlar.
Düştü her yıl bir kez daha toprağa
umudun çekirdeği,
kabuk bağladı yüreğimdeki yara,
her gidenle bir kez daha kanayan...
Büyürken gözlerimde
bir unutmabeni çiçeğinin hüznü
selamladım yeni günü;
her bahar dirilttiğim umutla.
Bir çocuk büyüdü yanı başımda
bir fidan ağaca döndü...

Seni özlerken, seni özlerken...

III

–Günün gülüşüdür yüzün
ey ömrümü bağladığım büyük gün–
Seni özlerken, seni özlerken
akıyor bir ırmak
dağların ürkünç gölgesinde
ışıltısını koruyarak;
akıyor denizlere
dağ sularından çoğalarak...

Seni özlerken, seni özlerken...
Her bahar başkaldıran direncim,
bir tutam menekşede,
bir insanın gülüşünde
yenilenen sevincim
tutuyor ellerimden.
Bir serçe sürüsü kalkmış gibi korudan
bağrışa çığrışa geçiyor ömrümden
okul çocukları.
Gözlerinde güneşin tüm ışıkları...

Evler ve Zamanlar

Yıldız Yokuşu'ndaki konak
yıkıldı yıkılacak,
kararmış tahtaları
dökük sıvalarıyla
üç katlı bir hüzün anıtı.
Göz çukurlarındaki boş bakışları
izliyor sanki şaşarak
yoldan gelip geçenleri;
sımsıkı kapanmış kapıları
ölü ağızlar gibi
bir daha açılmayacak.
Rüzgâr, uğuldayarak
sarsıyor çatısını;
tırmanıyor duvarları
inatçı bir sarmaşık,
saçağında boş bir serçe yuvası.

Yıldız Yokuşu'ndaki konak
yıkıldı yıkılacak,
güçlükle duruyor ayakta
sırtında yükü geçmiş günlerin.
Belki bir paşanın selamlığı
belki kadınların kapatıldığı
bir saray kalıntısı.
İzlerken hüzünle kentin değişimini
gizliyor geçmişini
kararmış kafeslerin ardında.
Sıvası dökük duvarlarında zamanın izi
ve odaları dolaşan rüzgârın sesi
usulca anlatıyor geçmişi,

solmuş resimlerdeki gibi.
–Güneşin ilk ışıkları aralarken perdeleri
duyuluyor ayak sesi küçük beslemenin
ve el ayak çekilince
etek hışırtısı bir cariyenin
giriyor koynuna gecenin–

Değişiyor her şey, değişiyor zaman...
Şimdi bu konakla Yıldız Sarayı'nın arasında
yükseliyor camdan ve betondan bir dev gibi
Conrad Oteli.
–Çoktan paslandı,
saraya açılan bahçe kapısının kilidi–
Her gün, bir taş eksiliyor duvarlarından
tahtasını kopartıyor birileri.
Bıyık altından izliyor
bu tasarlanmış cinayeti,
çok yıldızlı bayrağın,
yayılmacılığın ve paranın simgesi
Conrad'ın hayaleti...

Yıldız Yokuşu'ndaki konak
yıkıldı yıkılacak.
Yenik düşerken evler geçen zamana,
tutunuyor yaşama inatçı bir sarmaşık.
Bir evin ölümünün içinden
yükselirken gökyüzüne yemyeşil yaprakları
cıvıltıyla doluyor saçaktaki serçe yuvası.
Yürüyor bir çocuk, ıslık çalarak
yokuş yukarı...

1999-2000 Beşiktaş-İstanbul

Kayaköy'de

I

Kayaköy'de
küskün yüzü evlerin,
bakışları dargın pencerelerin…
Kırılmış yontu,
karalanmış resim
ve utancı geçmişin
taş duvarlarında kilisenin…

Havada ağır bir yasın uğultusu,
ot bürümüş odalarda
zorla bırakılmış yaşamların tortusu…
Sarmış evleri çepeçevre
diz boyu papatyalar,
korkudan büyümüş gözleriyle
sessiz tanıkları gibi geçmişin.

Kayaköy'de
sesinin izi var hâlâ;
rüzgârın kanadında,
çalıların bürüdüğü yollarda,
her avluda, her kapının ardında.
Titreşiyor sözcükleri
kalanın ve gidenin.

II

–Hoşça kal komşu…
Ocakta ateş
sarnıçta su,
yüreğimde ağusu
bırakıp gitmenin…
Ah, çiçekte domatesler,
ellerimle diktiğim…

–Komşu gitme!
Ocakta bazlama
tencerede
yeni sağılmış sütü keçilerin,
çanakta balı kardeşliğin,
dallar silme zeytin…
Gel bölüşelim…

–Hoşça kal komşu…
Biz ki güneş yüzlü insanları
Işık ülkesinin;
aynı toprağa kök saldık,
yaşadık dostlukları
Karmylassos'tan beri.
Gurbettir şimdi sılamız bizim.

–Komşu gitme!
Solar renkleri güneşin
eksilir suyu derelerin.
Sen olmazsan
kim açar kapılarını
her sabah yaşama
bu taş evlerin?

–Hoşça kal komşu…
Sen anlarsın dilinden kardeşliğin;
suyunu ver her sabah
dibini çapala zeytinlerin.
Sana emanettir evim,
bu toprağın altındaki
dört bin yıllık ölülerim.

–Sevdiğim gitme!
Öksüz kalır yüreğim;
kurur gölgesinde buluştuğumuz çınar,
süt damarlarım kurur,
taş kesilir bedenim.
Sen gidersen bir daha
kime sevdiğim derim?

–Hoşça kal sevdiğim…
Düştü üstümüze bir bulutun gölgesi,
esti hoyrat bir rüzgâr,
bizi bize bırakmadılar…
Emir çıktı, vakt'oldu
düştük yola mübadele;
paramparça yüreğim…

III

Kayaköy'de
izi var yanlış bir tarihin
ve hüzünlü öyküsü
yıkıntılardaki solgun gelinciklerin;
küflü duvarların
ve demirin ardında
birbirine karışmış kemiklerin.

Kayaköy'de
bir yaz günü
neyi söyler insana
kırmızısı nar çiçeklerinin,
suların çağıltısı,
Fethiye'nin eteğinde
çırpınışı Akdeniz'in?

Kayaköy'de
bir yaz günü
yankılanır taş duvarlarda,
çamların arasında dolanan
rüzgârın kanadında
türküsü kardeşliğin...

–Komşu gitme!
Ocakta bazlama
tencerede
yeni sağılmış sütü keçilerin,
çanakta balı kardeşliğin,
dallar silme zeytin.
Gel bölüşelim...

2009-2011 Fethiye-Kayaköy

Gülüşün Yanık Bir Karanfil Şimdi

Hrant Dink için...

Biz seninle bin yıldır
kardeş halkların çocuklarıyız;
ayrım bilmez ki çocuk oyunları
sevdalar ayrım bilmez ki...
Unuttuk mu Kerem ile Aslı'yı?

Biz seninle bin yıldır
aynı sulardan içip
gönendik bereketiyle aynı toprağın.
Uçuşurken saçlarımız
kanadında aynı kardeş rüzgârın,
güneş ayrımsız okşadı bizi.
Aynı dağın lalesini işledi mermerlere
Ferhat ile Yetvart,
aynı çiğdem nakışlandı kızların çeyizine.
Yaratıldı binbir güzellik
emekçi ellerinde;
altın yüzük, telkari bilezik.
Gümüş kemer genç kızların beline...

Biz seninle bin yıldır...
Karışırken çan sesine ezan sesi
kurduk halayını kardeşliğin
düğünlerde, bayramlarda kol kola.
Aynı sevdaları, acıları söyledik.
Buluştuk ezgisinde türkülerin.
"Oy nenen ölsün Sarı Gelin aman Sarı Gelin..."

Rakının buruk tadında çoğaltırken kardeşliği
karıştı birbirine ezgileri
Dede efendi ile Tatyos efendinin.
Paylaştık soframızdaki ayran çorbasını,
baklavayı, zerdeyi, pilakiyi.

Biz hepimiz bin yıldır
biraz Kürt, biraz Ermeni,
biraz Arap, biraz Rum
biraz Türktük;
hatta biraz Azeri.

Sonra kim
sonra neden
sonra nasıl
kararttı yürekleri
yıktı köprüsünü kardeşliğin?

Büyütülürken önyargılar, çocuklar
yalanlarıyla resmî tarihin;
aktı kimi yüreğe sinsi bir yılan gibi
ayrımcılığın zehri.
Bastırdı sesini emeğin, aşkın ve şiirin...
Rüzgârın kanadında yükselirken göğe dumanı
yakılan evlerin,
bulandı suyu ırmakların
dökülen kardeş kanıyla.

–Kafile, tehcir, çeteler,
Varlık Vergisi, 6-7 Eylül;
Ah, eskisi gibi kokmuyor artık
Madam'ın bahçesindeki o sarı gül–

Kardeşlik bir kez daha
sırtından vurulmuş güvercin
yatarken kaldırımda
şimdi ben
nasıl bakarım aynaya?
Nasıl bakarım Zakar'ın, Sarkis'in
Mıgırdiç'in, Anais'in yüzüne?

Son bakışın
saplanırken yüreğime hançer gibi
gülüşün
yanık bir karanfil şimdi
titreşen mumların ışığında...

Kardeşim, bağışla
gıneres yeğpayrıs
bağışla bizi...

21 Ocak 2007

Yaka Resimleri

Günler
sevdiklerimizi birer birer
alıyor elimizden.
Eksik bir yaşam duygusu
sarıyor içimizi
onları uğurlarken.
Kimi yemyeşil gövermiş yaprak
kimi son yazında ömrünün
düşüyor usul usul
yaşam ağacımızdan.

Kaç yıl oldu eksileli
1 Mayıs alanından,
başında kasketi
elinde bastonuyla yürüyen
Zihni Anadol'un ayak sesi...
Şükran Kurdakul,
geçen yıl gitti.
Eksildi toplantılarımızdan
bilgece sözleri,
onunla paylaşılan
"gündemin son maddesi"
rakının buruk tadı;
ve şimdi yok artık
telefonun öbür ucunda
Sulhi Dölek'in
o alçakgönüllü sesi.

Günler
sevdiklerimizi birer birer
alıyor elimizden.
Kimi bir dal tomurcuk
kızıl bir karanfil kimi,
kimi ulu bir çınar.
Kalem arkadaşı, kavga yoldaşı.
Bakıyorlar hüzünle
yakamızdaki resimlerden
onları uğurlarken.

Sesler, sözler, görüntüler,
paylaşılan düşüncenin coşkusu
birlikte içilen çayın tadı
bir parti toplantısı
bir şiir dinletisi
bir mitingi çoğaltan ayak sesi
eksildikçe yaşamdan
birikiyor elimizde durmadan
aydınlık bir geleceğe adanmış
onurlu bir ömrün özeti
yaka resimleri...

Kasım 2005

Yaka Resimleri II

Yürektir çoğaltan sesi
hayatın sonsuz akışında;
durdu Kemal Özer'in yüreği
"Kavganın Şafağında"

Gülümserken yakamdaki resmi
Aksaray'daki bir cami avlusunda;
artık hep Temmuzlarda anılacak ismi
"Onların Sesleriyle Bir Kez Daha."

Temmuz 2009

Orkestra Konserinde...

Bir senfoninin notaları gibi yaşam
sürüyor ezgilerin eşliğinde.
Orkestra şefi sallıyor sopasını
inliyor viyolonsel
ağır, acılı bir ezgiyle.
Homurdanıyor kontrbaslar;
–yasak– diyorlar
–yapamazsın, sevemezsin, gidemezsin–

Orkestra şefi sallıyor sopasını,
çalıyor tehlike çanları,
davullar vuruyor bütün gücüyle.
Çanlar, davullar, ağır yaylılar
sarıyor çevresini öfkeyle;
incecik sesiyle titreyerek
bir yüreğin ezgisini söyleyen
solo kemanın...

Susmuyor keman,
ürkek adımlarla dönerken köşeleri
kaygılı ve kuşkulu...
Ardında aceleci ayak sesleri
üflemeli çalgıların;
yakalayıp tutmak
içlerine almak istiyorlar onu.
–Güçtür bizi haklı kılan
sana karşı,
güçlüyüz ve çoğuluz,
sense yapayalnız.

Azınlık çoğunluğa uymalı
diz çökmelisin gücün önünde–
Kalın sesleriyle homurdanırken viyolalar
gözdağı verir gibi,
ansızın tiz bir çığlık solo kemandan
ayrıksı, öncü, başkaldıran...
–susturamazsınız beni
haklı değildir her zaman çoğul olan–
Sürüyor ezgisi solo kemanın
dirençli ve kararlı,
katılıyor ona keman korosu...

Orkestra şefi sallıyor sopasını
kuşlar uçuşuyor kemanın tellerinde.
Ziller çalıyor, davullar vuruyor.
Gülüşler, umut dolu kahkahalar
yükseliyor neşeyle.
Karışıyor birbirine yaşamın sesleri
binbir türlü haliyle
soğuk bir kış akşamı
orkestra konserinde...

Aralık 1998

Çırpınış

Issız bir denizin ortasında
azgın dalgalarla boğuşan
sandalcıyım bir başıma.
Sulara bata çıka
ilerliyorum durmaksızın...

Sağdan bir dalga, soldan bir dalga,
bir kuyruk darbesi balinanın
savuruyor sandalımı.
Keskin dişleri, buzdan gözleriyle
köpek balıkları
dolanıyor çevremde.
Can evimde bir zıpkın...

Asılıp küreklere bütün gücümle,
yararak köpüklü dalgaları
yol alıyorum açık denizlere.
Çırpınıyorum batmamak için.
Kara bulutların arasında
solgun bir ışık ansızın...

Ekim 1999

Yaşam Tutkunu

Âşık olurum her ilkyazda
daldaki tomurcuğa
menekşenin kokusuna;
sevdalı bir ezgidir
her türküde titrer yüreğim.

Düşerim yollara her mevsim,
gece gündüz demeden;
şiirin rüzgârında,
masal kuşunun kanadında.
Uzakları yakın eder düşlerim.

Her bahar
dudağımda karanfil kokulu
bir sevdanın şarkısı,
her 1 mayıs alanlarda
bir gelincik coşkusu...
Sevdalı bir yaşam tutkunu
iflah olmaz yüreğim.

Sana Akıyorum

Toroslardan doğan bir çavlanım;
koşuyorum soluk soluğa
karşı konulmaz bir selin önünde.
Kayalara çarpa çarpa
geçerek ağaç köklerinin
yosunlu taşların üstünden,
köpük köpük
akıyorum Akdeniz'e...

Ah, kan içinde dizlerim
yara bere ellerim,
gözlerimde umudu
o engin denizlerin;
bırakıp geride
tortusunu geçmişin,
birleşerek derelerle
akıyorum ileriye.

Yüreğim,
okşaya seve
otu, çiçeği, böceği,
kuşları, çocukları;
sana akıyorum
engelleri aşarak.
Sen topraksın
sulamak,
bağrında çiçeklenmek istediğim.
Yoldaşımsın,
bir yaşamsın
bilincimle seçtiğim...

Yüzümdeki Gülüşle

Bir hüznü taşıdım hep
gözlerimde
–annesiz bir çocukluğun kalıtı–
yüreğimde
onulmaz bir yarayı
–gülüşünün açtığı–
Direncim
eksilmedi yine de
en kötü günlerimde.
Tutundum yaşama hep
yüzümdeki gülüşle.

YAŞAM DERSİNDE SORULAR VE YANITLAR

Yaşam Dersinde Sorular ve Yanıtlar

–Dersimiz ölüm, dedi öğretmen
Tuzla'da bir okulda.
Çocuk öğrendi bir derste acıyı
iş kazasında yitirmişti babasını.

Sordu çocuk;
–Neden ekmek bu kadar pahalı
bu kadar ucuz yaşam?
Sorsalardı bana
"Ekmek mi yoksa baban mı?"
Babam derdim, babam
nasırlı elleri ekmek kokan.
Kaynak yapan, çivi çakan,
yük taşıyan kocaman elleriyle
saçlarımı okşayan...
Ah, şimdi nasıl yaşanır babasız?

–Dersimiz ölüm, dedi rüzgâr
yoksul bir evin çatısında.
Kadın öğrendi bir derste yaşamın gerçeğini
iş kazasında yitirmişti sevdiğini.

Sordu kadın;
–Neden ekmek bu kadar pahalı
bu kadar ucuz yaşam?
Sorsalardı bana
“Ekmek mi yoksa sevdiğin mi?”
Sevdiğim derdim, sevdiğim
evler kuran, gemiler yapan
kocaman ellerine gönül verdiğim.
Yumuşacık yüreği,
tenimi okşayan nasırlı ellerinde çiçek açan.
Ah, şimdi yaşam, nasıl da karanlık ve ıssız…

–Dersimiz ölüm, dedi martı
Tuzla’daki bir geminin direğinde.
Adam bir anda gördü ölümün yüzünü,
ardından “iş kazası” diye kayıt düşüldü…

Sordu adam;
kollarıyla kucaklarken rüzgârı.
–Neden ekmek bu kadar pahalı
bu kadar ucuz yaşam?
Sorsalardı bana
“Ekmek mi yoksa yaşam mı?”
Yaşam derdim, yaşam
o sonsuz deniz, evreni kucaklayan.
Acısıyla sevinciyle,
umuduyla direnciyle,
yüreğimde çiçek açan.
Ah, adım artık ölüler listesinde, soyadsız…

–Dersimiz direnç, dedi bulut
bir İstanbul sabahında.
Çocuk öğrendi bir derste sorgulamayı,
tersane işçileri taşırken omuzlarda babasını...

Sordu çocuk;
–Yazgı mıdır yoksulluk,
genç ölmesi insanların?
Nereye akar bunca alın teri,
yeşertir kimin bahçesini?
Neden yasalar hep varsıldan yana,
yaşam bunca acımasız yoksullara?
Sorsalar bana
"Boyun eğmek mi yoksa mücadele mi?"
Mücadele derim, mücadele;
verip el ele, yürümek hep birlikte, acıların üstüne.
Ah, biliyorum şimdi, yürünmez bu yol yalnız.

–Dersimiz yaşam, dedi ozan
bakıp ayak ucundaki güvercine,
öfkesi sayfalardan taşan
tersane işçilerinin resmine...

Sordu ozan;
–Neden ekmek bu kadar pahalı
bu kadar ucuz yaşam?
Sorsalar bana
“Şiir mi yoksa yaşam mı?”
Yaşam derim, yaşam;
o uzak yol gemisi, sonsuzluğa yol alan.
Masmavi gökyüzünün altında
kurulunca kardeşliğin evreni;
yüreklerde birlikte üretip bölüşmenin sevinci...
Ah, işte o zaman, yaşanacak tasasız,
kalmayacak hiçbir insan umarsız...

Dokumacı Kızın Türküsü

Bursa'daki fabrikada çıkan yangında
yanarak ölen Ayşe, Sadife, Gülden, Necla ve Sevgi için...

Ben, bir ipek böceğiyim
adım Ayşe;
yaz güneşinin pırıltısını
dut yaprağına sarıp
sabırla koza ören.
Ben, bir örümceğim
adım Arakne;
ışıksız kuytularda gergefim
gece gündüz iplik sağıp
kumaş dokurum tülden.

Ah, ipek böceği boğulur kozasında
örümcek ezilir ayak altında.
Gençliğim solar, yanar bedenim
karanlık atölyelerde.
Ben, dokuma işçisiyim.

–Çözgü atkı mekik
yün ipek keten
gres yağı pamuk iplik
toz ter koku
makine uğultusu
ücret sabır mesai
gece vardiyası
uykusuzluk
yoksulluk–

Döner çark işler mekik
akar iplik parmağımın ucundan
akar kan, akar terim
akar gözlerimdeki ışık
akar gençlik düşlerim
akar sevda, umutlar
siner bir kumaşın desenine
çiçek çiçek yıldız yıldız.

Dokun,
dokun tenindeki ipeğe
pamuklu basmalara
ve duyumsa
akan teri, emeğimi.
Sor kendine;
ne zaman dönüşür ipliğe ipek böceği
iplik nasıl kumaş olur
sarar tenini?
Pamuğu basmaya, keneviri ketene
kim dönüştürür?

–Çözgü atkı mekik
yün ipek keten
gres yağı pamuk iplik
toz ter koku
makine uğultusu
ücret mesai sabır
uykusuzluk
yoksulluk.
Neden, neden?–

Döner çark işler mekik
akar iplik parmağımın ucundan
akar kan, akar terim
akar gözlerimdeki ışık
akar gençlik düşlerim,
akar sevda, büyür umut,
yanımdaki tezgâhta
işleyen ellerin sıcağında,
değişir makinemin türküsü.
–çözgü atkı mekik
sendika hak direniş,
çözgü atkı mekik
umut mücadele özgürlük–

ve güneş desenleri dokunur şimdi
yepyeni tezgâhlarda...

Aralık 2005

İşten Çıkarılanın Türküsü

Ellerim ceplerimde, dalgın
gözlerimde taşıyarak bir hüznü
iniyorum Cağaloğlu Yokuşu'ndan aşağı.
İnsanlar geçip gidiyor yanımdan telaşla,
koşuyorlar, yeni yılı karşılamaya...
Alışveriş yapacaklar daha,
son dakikada ödenen maaşlarla;
Kurukahveci Mehmet Efendi ve Mahdumları'ndan
elli gram kahve,
Mısır Çarşısı'ndan tadımlık çerez alınacak.
Kılı kırk yararak artırılan paralarla
yakınlara armağanlar, Kapalıçarşı'dan.
Hindiye para yetmez, tavukla idare edilecek.

Ellerim ceplerimde, dalgın
yürüyorum,
gözlerimde taşıyarak bir hüznü.
Uzanıyor önümde,
sere serpe Eminönü;
denize serdiği eteklerinde
yaşam,
el sallıyor gidenlerin ardından.
Titreşiyor gezgin piyangocular,
güvercin yemi satan yaşlı kadın,
denizden gelen rüzgârın ayazında;
Nimet Abla gişesinin önünde
son biletler, son umutlar kuyrukta...

Ellerim ceplerimde, dalgın
yürüyorum;
gözlerimde taşıyarak bir hüznü
beynimde binbir düşünceyi...
Eski yılın gidişini
bir haftadır kutluyor kimileri,
asıp çam dallarına sahte gülüşlerini.
İftardan sonra açılıyor şarap şişeleri
kuş sütünün eksik olmadığı sofralarda;
lüks otellerde doluluk oranı
TAM KAPASİTE
ve dansözler uydurulmuş tesettüre...

Ellerim ceplerimde, dalgın
Yürüyorum bozuk kaldırımlarda;
rüzgârın önünde koşuyor zaman.
Yoksulluğun ve savaşın bu kente savurduğu
sayısız Kibritçi Kız imgesi,
oturuyor köşe başlarında, mağaza önlerinde;
ve yılbaşı alışverişine çıkanlara
kâğıt mendil satmak için
yalvarıyor gözleriyle.
Yaldızlı paketler, süslü sepetler taşıyor
çocuk işçiler,
boylarından büyük çiçekler,
zengin semtlerdeki evlere;
pahalı armağanlar gönderiyor para babaları
metreslerine.
Kriz destek fonundan sağdıkları paralarla
hayatın tadını çıkarıyorlar;
işyerlerinden işçileri...
–ekonomik kriz ve stoklarda üretim fazlası var
ne de olsa–

İşimden çıkarıldım yılın son günü...
Ellerim ceplerimde, dalgın
gözlerimde taşıyarak bir hüznü
yürüyorum
hesabını yaparak yaşama tutunmanın.
İŞSİZLİK
daha az ekmek demektir her dilde
solgun yüzleridir çocukların;
işsiz erkeklerin öfkesini sırtında duyumsayan
çürümüş ciğerleridir kadınların.
Demek ki bundan böyle
bizim evde de
sofradan eksilmeyecek
köyden gelen bulgurla tarhana;
sabahları peynirin kırıntısı ölçülecek
kasapla hiç görüşülmeyecek.
Gününde ödenmeyecek faturalar
ve akşamları çıkılacak pazara.
İŞSİZLİK...
Patronların işçilere yeni yıl armağanı.
Yoksulluk sınırındaki sözleşmeleri
sunup sendikalara
timsah gözyaşları döküyor kimi,
kimi lokavtla korkutuyor işçileri.
Eski devrimci genel müdürleri
ve sarı sendikacıları,
diz çöküp
parlatılmış sözlerin ve çizmelerin önünde;
getirip koyuyorlar masaya yalanı,

kanı, teri, acıyı
ve sahte parıltısını satılmışlığın
–iki yüzü vardır ne de olsa paranın–
Kredi faizleri, yüksek kâr limiti...
Keyfine diyecek yok bankaların, borsaların;
yanıp sönüyor ışıkları sevinçle
renk renk süslenmiş vitrinlerde.

İşimden çıkarıldım yılın son günü,
yazgısı ve yaşamı bana benzeyen
binlerce insan gibi.
Biliyorum
çadırda geçirecek yılbaşı gecesini;
Tuzla deri işçileri,
Zümrüt Örme direnişçileri
ve grev gözcüleri fabrika önlerinde.
Ortak bir sofra kurup
şarabını içecekler kardeşliğin;
ve uzatarak nasırlı ellerini
yaktıkları büyük ateşe
ısınacaklar hep birlikte...

Silip gözlerimdeki hüznü
ben de uzatıyorum
ellerimi o ateşe,
kuzeyde bir yıldız ışımaya başlıyor...

(Selam Yaratana-Emek Şiirleri 1, Eray Canberk, Gülsüm Cengiz,
Evrensel Basım Yayın, 2000)

Yaman Çelişki

I

"Gelişiyoruz" diyor başbakan,
"büyüme hedeflerimize ulaştık,
düze çıkardık ülkeyi."
Sonra açılışını yapıyor
bitmemiş fabrikanın,
temelini atıyor
yasadışı bir barajın...

Sözcükler dökülüyor ağzından
yaldızlanmış sözcükler
parlak görüntülerin eşliğinde;
açıyor karanlık gökyüzünde
renkli ışıktan çiçekler.

II

Havai fişeklerin parlak ışıkları
donatırken gökyüzünü;
ekranların sahte pırıltısı
ve rengârenk görüntüsü
gizliyor yoksulluğun hüznünü...

Dağılınca duman,
sönünce ışık,
kararınca ekran,
bu yaldızlı sözleri
ve parlak görüntüleri
yalanlıyor çıplak gerçek...

III

Hastane önünde bir direk
direğin üstünde bir yazı;
“Acil!
Böbreğimi satıyorum.”
Altında telefon numarası…

Kim bilir kim,
kim bilir nasıl biri?
Kim bilir neden
satar insan böbreğini,
gelişmiş(!) bir ülkede?

IV

Ah, bu toz duman,
bunca yalan
ve bu yaman çelişki
burkuyor yüreğimi…

Gökyüzünde her gece
parlayıp sönen binlerce fişek
kaç yoksul evine ekmek?
Neyi örter bu görkemli gösteri?
Kaça satılır bir böbrek?

2006 İstanbul-Cerrahpaşa

İroni

Gizlemek için üzerindeki
Latin Amerikalı işçilerin
ve Iraklı çocukların kanını,
göz kamaştıran konserler
ve yarışmalar düzenliyor.
Bütün bunlar yetmez gibi,
İstanbul'un ortasında
Taksim alanında
kurduğu kan kırmızı
zafer takıyla,
duyuruyor egemenliğini
uluslararası içecek tekeli...
Kafa tutar gibi
alana açılan İstiklal caddesine
ve tam karşısındaki
Atatürk Kültür Merkezi'ne,
Cumhuriyetin 80. yılında...

Şubat 2004

Bağımsızlık Nedir Sizce?

Soluyorsa rengi,
gölgesinde çok yıldızlı bayrağın,
bayrak mıdır simgesi
bir ülkenin bağımsızlığının,
halkların özgürlüğü müdür yoksa?

Trenler asker taşıyorsa
yabancı topraklara
saldırganın buyruğuyla;
kutsanıyorsa bir kez daha
Kuzey Atlantik Paktı;
tarih kitaplarında kalmışsa
ulusal egemenlik;
bağımsızlık nedir sizce?

Bir sözüyle egemenin
yağmalanıyorsa halkın malları;
satılıyorsa fabrikalar, okullar,
maden ocakları;
tohuma yasak konmuşsa,
tutsaksa tarlalarda
tütün, pamuk, şeker pancarı;
çalınmışsa sevinci üretmenin
nasırlı parmaklardan,
verilmişse buyruğuna tekellerin
bankalar, borsalar ve bütün yaşam;
söz edilebilir mi bağımsızlıktan?

Unutulmuşsa sevda, yiğitlik türküleri,
sızmışsa yaşamın her alanına
yayılmacının dili,
öğretiliyorsa çocuklarımıza
ana okullarında bile;
anımsa sözcükleri
eşitlik, özgürlük, kardeşlik,
barış, sevgi, dayanışma...
Anımsa direnci,
bir kez daha
yaşamı savunma imecesini.
Biz de varız, buradayız
demek için
birleştir şiirini
alın teriyle...

Mayıs 2004

Pusu

Örümcek, ağını örüyor bir kuytuda
yakalamak için böceği;
eşek arısı gözlüyor örümceği
saplayıp sinsice iğnesini,
sunmak için bu avı,
yavrusuna diri diri...
Her ikisinin de üstündedir gölgesi,
böcek ilacını tutan elin.

Yaşam ne tuzaklarla dolu
ve ne kadar ağır bedeli.
İçimizde büyüyor gün geçtikçe bir kuşku.
Yürüyoruz, tetikte yüreğimiz.
Bilinmez, hangi kapının arkasındadır pusu.

Temizler arıyla örümceği
bir çalı süpürgesi.
Böcek ilacını tutan eli,
radyoaktif bulutları
siler süpürür ancak,
güçlü bir kırlangıç fırtınası...

Bir rüzgâr yaratmak için ilkyaz esintisinden
koşuyoruz bulutlara
ve değiştirmek için
tuzaklardan, pusulardan beslenen
bu kokuşmuş sistemi
veriyoruz yaşama
yüreğimizi.

Aralık 1999

F Tipine Sorular

Güneşsiz havasız kalan demir,
demirken paslanır, tahta çürür, taş erir…
Ya insan nasıl yaşar güneşsiz ve havasız?
Tavandan sarkan ampulün sarı ışığı
tutabilir mi günışığının yerini?
Girebilir mi havalandırma borusundan içeri
yağmurdan sonraki toprak kokusu
ve ilkyaz rüzgârının taşıdığı çiçek tozları?
Ya insan nasıl yaşar insansız;
eli bir insanın eline değmeden,
duymadan kulakları
bir insanın sesini?

İçerdekine Soru

Sen
Labryinthos'un dehlizlerinde
çıkışı bulmak için
çırpınırken her gece;
ben
o mitolojik öyküdeki
Eurydike değilim
kurtarılmayı bekleyen.
Ah, sırtımda
tonlarca taşın ağırlığı
tırmanırken kayaları
Sisyphos'un direnciyle,
kazarken toprağı tırnaklarımla,
yüreğimde bir sızı
beynimde hep o düşünce;
bu yollar denizlere çıkar mı,
doğar mı yeni bir gün
ikimizin üstüne?

Yaşam ve Şiir Hücreleştirilemez, seçki, Şubat Yayınları, 2000)

Görülmüştür

Güneş her sabah doğar
ve yeniden kurulur dünya;
açılır pencerem yaşama
bir avuç gökyüzünden.
Verip yüzümü uçsuz bucaksız maviliğe
yıkarım duvarları düşlerimle.
Kar mı yağdı dağlara,
ıslattı mı yağmur sokaktaki çocukları,
çiçeklendi mi ağaçlar kırlarda, bilirim.
Bilirim şimdi bir insan
uzanıp toprağa sırt üstü
güneşe vermiştir yüzünü,
dilinde neşeli bir türkü.
–Tembel bir kedi gibi
kıvrılıp çimenlerin üstüne
yatmalara hasretim–
GÖRÜLMÜŞTÜR

Güneş her sabah doğar
ve yeniden kurulur dünya;
açılır pencerem yaşama
bir avuç gökyüzünden.
Bir uçak, ardında bembeyaz bir çizgi bırakarak
uçar masmavi gökyüzünde.
Bir uzak yol gemisi geçer açıklardan,
kuşlar konup kalkar direklerine,
pusulasını umuda ayarlamıştır kaptan.
Trenler gelir gider rayların üstünde
sallana sallana, vagon dolusu hayatla.
Sollayıp yaşamı yola düşer otobüsler,
bir yerlere gider, bir yerlerden döner insanlar.
Hiçbir yere gitmez adımlarım
attığım voltalarda;
sekiz metrekaredir hücrem.
–Bulutların üstünde uçmaya
yelken açmaya sonsuz maviliğe,
raylarda koşan trenlere,
yollara ve gitmelere hasretim–
GÖRÜLMÜŞTÜR

Güneş, her sabah doğar
ve yeniden kurulur dünya;
başlar yaşamın nabzı atmaya
duvarların dışında.
Bilirim şimdi kabarır toprak
kabuğunu çatlatır tohum.
Sabahın kapısında çekiç darbeleri
bir çocuk işçinin
zorlar kilidini geçmişin,
çekip çıkarır toprağın karnından yaşamı
nasırlı elleri bir kır emekçisinin…
Ellerim, iki tutsak kuştur ellerim
çırpınıp durur kanatlanıp uçmak için.
Çıkıp duvarların dışına
dokunmak ister çiviye, çekice, testereye
bir tezgâhın çözgüsüne,
yumuşaklığına ipeğin;
dokunmak ve üretmek ister.
–Toprağa, topraktan fışkıran yaşama,
mavi göğün altında göveren buğday başaklarına
dokunmaya hasretim–
GÖRÜLMÜŞTÜR

Güneş her sabah doğar
ve yeniden kurulur dünya;
açılır pencerem yaşama
bir avuç gökyüzünden.
Verip yüzümü uçsuz bucaksız maviliğe
yıkarım duvarları düşlerimle.
Bilirim şimdi sevdiğim,
gözlerinde ıslak bir hüzün
ve yüzünde eksik gülüşün...
–Başımı dayayıp göğsüne
yüreğinin sesini dinlemeye,
seninle el ele bir deniz kıyısında
yürümeye hasretim–
GÖRÜLMÜŞTÜR

Bir türkü duyulur akşamın alacasında
maviden kızıla döner avuç içi gökyüzüm.
Örselenmiş kuş yüreğim
sevdalı bir güvercin;
uçar parmaklarımın arasından,
uçar da
varıp bir sevdanın kapısına dayanır.
Kanadında GÖRÜLMÜŞTÜR damgası...

Hep Acılar mı Olacak!

Hep acılar mı olacak hayatımızda;
hüzünler, gözyaşları?
Yakışır bize sevinçler de,
ağız dolusu gülüşler, yürekten kahkahalar.

Hep acılar mı olacak hayatımızda;
yitirişler, vazgeçişler, özlemler?
Yakışır bize sevdalar da,
kavuşmalar, mutluluklar, umutlar...

Hep acılar mı olacak hayatımızda;
kapı önlerinde bekleyişler diken üstünde?
Gezmek de yakışır bize sere serpe,
yemyeşil çayırlarda, ışıklı caddelerde.

Hep acılar mı olacak hayatımızda;
adımlarımız hep gömütlüklerde?
Yakışır bize halaylar da horonlar da
grevlerde, şenliklerde omuz omuza...

Hep acılar mı olacak hayatımızda;
genç ölümlere ağıtlar dilimizde?
Yakışır bize neşeli türküler de,
bir ağızdan söylenen, güzel günlerde...

Tarihsel İyimserlik

Kim demiş
yolu düzdür yaşamın?
İnişleri de vardır çıkışları da,
sapakları da vardır
kavşakları da...
Ummadık zamanlarda,
el ele, bir arada
adım adım
umuda çıkan yolları da...

Kim demiş
sona ermiştir sevda
yeni dünya düzeninde?
Taşlar arasında nasıl
filizleniyorsa yaşam
yine yeşerir sevda
tertemiz yüreklerde.

Kim demiş
kurudu yüreği ozanın;
yazamaz bir daha
hiçbir dize?
Gelincikler dalgalandıkça rüzgârda,
kuşlar uçuştukça göklerde,
bembeyaz tomurcuklar
patladıkça dallarda
tükenmez umut,
sürer kalemin ucundaki sevda...

Kim demiş
yaşandı, yaşanacak ne varsa,
tarih bitti
insanlık evreninde?
Güneş her sabah yeniden doğar
ve yeniden kurulur dünya
üreten insanın elleriyle...

DÖRTLÜKLER

Kıyım

Sütü sızıyor bir incir ağacının
kesilmiş dallarından.
Nedir kıyıcının parmak uçlarından akan?
Ah, can evinden vuruluyor yaşam.

Kentsel Dönüşüm

Yeşilini yitirmiş bahçeler,
kentin kalbine kama gibi
saplanmış gökdelenler;
hücre tipi bir yaşam, içlerindeki...

Zamanın Atı

Zaman, sürüyor atını dörtnala
hırçın toynaklarının altında
anılar paramparça.
Terkisinde, tükenmeyen bir sevda.

Zamanın Treni

Yol alıyor zamanın treni
döndürerek tekerleklerini.
Makinist, durmadan körüklüyor ateşi;
rayları umuda döşüyor, demiryol işçileri.

Çağrı

Sesi boğulmasın diye
ağzında bir ananın,
bağırmalıyız hep birlikte
kendi dillerimizde...

İyimserlik

Yaşam bir tren, raylarda hızla yol alan,
karanlık tünellere giriyor sık sık.
Korkmuyorum karanlıktan,
biliyorum, tünelin ucu ışık...

BU MASALI ÇOCUKLARA
ANLATMAYIN

Bu Masalı Çocuklara Anlatmayın

Evvel zaman içinde
kalbur saman içinde
bir zamanlar ülkenin birinde,
bir masal varmış
çocuklara anlatılan.
Bu masalda
devlerle savaşır Keloğlan,
padişahın kızını alıp
kurtulur yoksulluktan.
Padişahın küçük kızı
kurtarır sevdiğini tutsaklıktan,
zalimler bulur cezasını
kırk katırın kuyruğunda;
onlar ermiş muradına...
Umut, kuşun kanadında
adı Zümrüdüanka olan...

–Bu masalı çocuklara anlatmayın
çocuklar büyümesin boş umutlarla–

Evvel zaman içinde
kalbur saman içinde,
bir zamanlar ülkenin birinde
değil benim ülkemde...
Çok eskiden değil, şimdi
dağların ardında bir yerde
ya da kentin orta yerinde
bir masal daha varmış;
masal değil karabasan...
Bu masalda
çocuklar ölürken açlıktan
devler tutmuş çeşme başını,
musluğundan yağ, bal akan...
Bu masalda Keloğlan
köyünden sürülüp sokaklara savrulan
sabahın seherinde, sanayi sitelerinde
emeğine el konan
bir garip yoksul oğlan...
Umut kilit altında,
kırk birinci odada..

Evvel zaman içinde
kalbur saman içinde,
bir zamanlar ülkenin birinde
değil, benim ülkemde...
Çok eskiden değil şimdi
dağların ardında bir yerde
ya da kentin orta yerinde
bir Keloğlan daha varmış...

Keloğlan, yoksul oğlan
Kürt oğlan,
saçsız doğmadı anasından
hapiste kazıdılar.
Keloğlan, yoksul oğlan
Kürt oğlan,
suçu yanlış yerde doğmak olan,
varı yoğu
elindeki lastik sapan.
Keloğlan, yoksul oğlan
Kürt oğlan
dağda bir garip çoban,
on bir yaşında
düşman diye vurulan.
Keloğlan, yoksul oğlan
Kürt oğlan
derslerinden koparılıp
kör kuyuya atılan;
çevresi yılan çıyan,
kara taş kara zindan.
Keloğlan, yoksul oğlan
Kürt oğlan,
anasının dilinde ağıt olan:
Nar tanesi nur tanesi
annesinin bir tanesi,
ölür çocuk bedeninde
on üç kurşun yarası...
Nar tanesi nur tanesi
annesinin bir tanesi,
çocukların bayram günü
dipçikle kırılır kafası...

Evvel zaman içinde
kalbur saman içinde,
bir zamanlar ülkenin birinde
değil, benim ülkemde...
Çok eskiden değil şimdi,
taş yürekli bir zaman
öç alıyor çocuklardan;
masal değil yaşanan...

Çocuklar,
örselenmiş kuş sürüsü,
kırk kapının ardında
kırk yıla dek hükümlü...
Çocuklar,
yamaçlarda sarı sabır çiçeği,
acıların büyüttüğü...
Umut, hangi dağın ardında?

–Bu masalı çocuklara anlatın
öğrensinler gerçekleri;
birleştirip ellerini,
silmek için yeryüzünden
acıların resmini–

Ateş Çiçekleri

Tunceli'de 'yanlışlıkla' vurulan 11 yaşındaki çoban Ünal Cila,
Uğur Kaymaz, Ceylan Önkol ve
yaşamdan koparılmış bütün çocuklar için...

Ateş edin
topraktaki karıncaya
filizlenen ilk çimene
üstündeki çiy tanesine.
Ateş edin
ilkyaz esintisine,
rüzgârla fısıldaşan yaprakların sesine.
Ateş edin
rüzgârın kanadında uçan çiçek tozuna
–neden döller yaşamı–

Ateş edin
topraktan boynunu uzatan kır çiçeğine
çiçekten bal toplayan arıya
dans eden kelebeğe,
uzak iklimlere kanat açan yaban ördeklerine.
Ateş edin
böğürtlen öbeğinden kalkan kuş sürüsüne
–neden taşır umudu–

Ateş edin
topraktan yükselen buğuya
sabah sisine,
gürültüyle akan ırmağa.
Ateş edin
dağa inmiş buluta
yağmur damlalarına,
yağmurdan sonraki gökkuşağına
ateş edin
–neden çizer sevincin resmini–

Ateş edin
dağların doruklarında kanat açan kartala
kuş yuvalarındaki cıvıltıya
serçenin ötüşüne.
Ateş edin
bir çocuğun ıslığına
kavalından üflediği ezgiye,
kepeneğindeki çiçek desenlerine.
Ateş edin
bir insanın yüreğine
ister bilerek, ister yanlışlıkla
–neden sevdalıdır yaşama–

Ateş edin
bastığınız toprağa,
hışırdayan çalılara
devinen, kımıldanan her şeye,
yenmek için yüreğinizdeki korkuyu.
Karanlıkta gölgenize
gündüzleri güneşe
ateş edin
–neden yırtar karanlığı–

Ateş edin
yaşayan, soluk alan her şeye
özgürleşmiş beyinlere, sevdalı yüreklere
olduğunuz için korucusu
zulmün ve sömürünün.
Ateş edin
ama bir kez düşünün;
kurşunlar,
durdurabilir mi suyun akışını,
yasaklar,
yanlış ve yargısız infazlar
önleyebilir mi doğmasını güneşin;
neden bunca kırmızıdır rengi
ateş çiçeklerinin
ve çoğalmaktadır her geçen gün
geleceğe sevdalanan çocukların sayısı...

Yangın, Çocuklar ve Atkestanesi

Bir örnek giysileri
ve postallarıyla
yürüyüp geçtiler
çocukların uykusuna basa basa,
ezdiler çiçekleri
çocuk gülüşlerini.
Biri, tutuşturdu evleri
ormandaki ağaçları
–sonra, bir başka coğrafyada
yeni fidanlar dikip
gülümsedi kameraya–

Kurtulan olmadı
kaplumbağalardan
tavşanlar ölü ele geçirildi,
kuyruğunu bırakıp
yürüdü kertenkeleler.
Kavruldu çiçek tozları,
evsiz kalan insanlar
savruldu uzak kentlerin yalnızlığına.
Birileri ovuşturup ellerini
zenginlikler biriktirdi
çocukların alın terinden
ağır sanayi sitelerindeki
atölyelerde.
Yağmalandı genç kız düşleri
ışıklı caddelerin arka sokaklarında,
çoğaldı kimsesiz çocukların sayısı.

Yaşadığı parktaki ağaçlarla birlikte
yaprak döken atkestanesi,
bu öyküyü duyunca
uzaklardan gelen serçeden,
yeşerdi yeniden son yaz günü;
kafa tutar gibi
yaşam düşmanlarına
ve çiçekli bir dal verdi
parkta yatan kimsesiz çocuklara...

Ekim 1999 Yıldız-İstanbul

Eğreti Bir Hayatın Ortasında Çocuklar

Sallanıyor salıncak
gıcırdayarak
bir ileri bir geri
sarkacı gibi zamanın.
Dolaşıyor rüzgârın eli
dalların arasında
meşe yapraklarını hışırdatarak;
okşuyor sapsarı ipeksi saçlarını
salıncaktaki kızın.

Bakıyor çocuk
gördüğü her şeye şaşarak;
ne bu ağaç ne bu toprak
ne bu rüzgâr
tanıdık kendisine...
Gülümsüyor ürkekçe çevresine
yüzündeki hüzünle.
–dilini bilmiyor bu insanların–
Masmavi gözlerinde Katrina'nın
şaşkın kanat çırpışları
kovanını kaybetmiş bir arının.

Koşuyor sarışın bir oğlan
attığı topun ardından,
çığrışarak geçiyor çocuklar
çadırların arasından.
İç çekiyor yaşlılar,
bakıp arkalarından;
onlar ki birer hüzün anıtı,
paramparça Yugoslavya'dan
Trakya topraklarına savrulan
–yüreklerinde ağrısı
kökünden sökülmüş çınarların–

Bekleşiyor kadınlar
çadırların önünde,
gözlerinde sorular:
Kim yerimizden etti bizi?
Bir daha görecek miyiz evimizi?
Bekleşiyor kadınlar
çadırların önünde
hoparlöre kulak kabartarak;
bekleşiyor yatak yorgan denkleri,
plastik leğen, tabak, çanak...
Ortasında eğreti bir hayatın...

Sallanıyor salıncak
gıcırdayarak
bir ileri bir geri
sarkacı gibi zamanın.
Dolaşıyor rüzgârın eli
dalların arasında
meşe yapraklarını hışırdatarak.

Çocuk gülüşleri geliyor
çadırların arasından.
Trakya kırlarında gülen yüzleri
sapsarı günebakan çiçeği...
Buruk bir sevinçle sürüyor
meşe korusundaki yaşam.
Çocuk, her yerde çocuk
ve bir umut, insanın geleceği...

Bir Daha Asla!

Ne çok ağladık
okurken Anna Frank'ın anılarını
ne çok utanç biriktirdik
gezerken toplama kamplarını.
Buchenwald, Dachau, Matthausen, Bergenbelsen...
İnsanlığın ortak utancı
fotoğraflardaki iskelet yığınları,
tel örgüler, gaz odası, sezaryum...
Ve rüzgârın aşındırdığı taşın üstündeki yazı
çığlık gibi dünyanın dört yanında:
"Bir daha asla!"

İnsanlığın ortak vicdanı
lanetlerken soykırımı
sürüyor zincirleme bir acı
sürüyor soykırım
dört yanı kuşatılmış Filistin'de.
Gökten bomba yağıyor ev içlerine
ölüyor çocuklar kanatsız kuşlar gibi.
Ağlıyor bir çocuk yıkıntıların arasında,
ağlıyor da
duymuyor sesini "uygar" dünya.
Sırtından vuruluyor çocuklar;
bileklerinden zincirleniyor
demir parmaklıklara
arama noktalarında,
gözlerindeki korku
suskun çığlığıdır yaşamın.

İnsanlığın ortak vicdanı
lanetlerken soykırımı
yankılanırken kulaklarımızda hâlâ
“Bir daha asla” çığlığı,
ah, şimdi ne çok utanç, ne çok acı
ne çok kan ve gözyaşı
Sabra’da, Şatila’da, Gazze’de ve Cenin’de...
Söküp atıyor toprağından bir halkı,
duvarla bölüyor hayatı
ve suyunu kesiyor çocukların,
sınırdan sınıra sürülenlerin torunları.
Çünkü çizildi bir halkın yazgısı
karar masalarında
petrol, silah tekellerinin
çıkarları uğruna...

İnsanlığın ortak vicdanı
lanetlerken soykırımı
belleklerdeyken hâlâ
toplama kamplarındaki
korkmuş çocukların yüzü,
diri diri gömüyor
Filistinli çocukları
İsrailli buldozer şoförü.
Daha çok acıtıyor
ve öfkeyle dolduruyor içimizi
zulme uğrayanların zulmü.

Ses olup, yürek olup, bir olup
haykırıyoruz olanca gücümüzle:
Filistin, ey Filistin!
Kökleri derinlerde zeytin ağacı.
Sarsıyor gövdeni filizkıran fırtınası
dökülüyor toprağa tomurcukların.
Filistin, ey Filistin!
Dalların kucaklıyor hayatı
direniyor çocukların, savaşıyor şairlerin
bu utancı yeryüzünden silmek için.

Rüzgârın kanadında çağrısı kardeşliğin
özgür topraklara doğacak çocukların.

Ülkeleri Yönetenlere Sorular

Bilirsiniz değil mi
nasıldır ana baba olmak?
Sallamıştınız çünkü siz de
bir zamanlar mutlulukla
bir bebeğin beşiğini...

Nasıl da gönenmiştiniz
duyduğunuzda ilk sözcüklerini,
ilk kez ayağa kalktığında;
ve nasıl da titremişti içiniz
yere düşüp kanatınca dizlerini...

Yolunu gözlemiştiniz
siz de her ana baba gibi
esrik yaz günlerinde,
soğuk kış gecelerinde;
vurulurken gençler
okul önlerinde...
Bin bir kaygı sararken yüreğinizi...

Ya nasıl ya niçin
silah verip çocukların eline
savaşa gönderirsiniz onları
ölmek ve öldürmek için?
Unuttunuz mu o günleri,
kendi çocuğunuz için
nasıl titrediğini yüreğinizin?

–Geçer günler
yitirilir değerler
İki yüzü vardır paranın
ve çok yüzü iktidarın–

Acıtıyor içimizi
bu yaman çelişki.
Savaşa karar verenlerin çocukları
uzak tutulurken savaştan,
sürülür cephelere
yoksul halkın çocukları...
Sanki onları da bir anne baba
büyütmemiş gibi...

Mart 2003

Origami

Kâğıt kayıklar yapıyorum durmadan
adı özgür olan
yüzsün diye korkmadan
dünya denizlerinde.
Korkuyor içimdeki çocuk
torpidolardan.
İçimdeki çocuğun gözleri
Irak'ta bir karartma gecesi.

Uçaklar yapıyorum kâğıttan
çiçek atsın diye yeryüzüne
bomba yerine.
Korkuyor içimdeki çocuk
savaş uçaklarından.
İçimdeki çocuğun gözleri
soğuk bir Balkan gecesi.

Kamyonlar yapıyorum kâğıttan
ekmek taşısın diye aç çocuklara
silah yerine.
Korkuyor içimdeki çocuk
tanklardan ve açlıktan.
İçimdeki çocuğun gözleri
ıssız bir sahra gecesi.

Trenler yapıyorum kibrit kutularından
kitap taşısınlar diye dağların arkasına
aydınlansın diye insan.
Korkuyor içimdeki çocuk
karanlıklardan.
İçimdeki çocuğun gözleri
yıldızsız bir Afganistan gecesi.

Kuşlar yapıyorum kâğıttan
kanat çırpsınlar diye
sevgiyle maviliğe,
bin turna da barış için.
Seviyor içimdeki çocuk
kuşları ve barışı.
İçimdeki çocuğun gözleri
kuşatılmış bir Filistin gecesi.

Çocuklar yapıyorum kâğıttan
el ele tutuşan
kara, sarı, beyaz ırktan.
Kuşatsınlar diye dünyayı
boydan boya sevgiyle.
Özlüyor içimdeki çocuk
barışçıl bir yaşamı.
İçimdeki çocuğun gözleri
güneşli bir ilkyaz sabahı.

YASAK SEVDA SÖZCÜKLERİ

Yasak Sevda Sözcükleri

Ne zaman getirse yollar beni sana
bir hüznü taşırım hep yanı başımda.
–Sevdiğim diyememek,
özledim diyememek–
Birikir yüreğimde
duygularım, özlemlerim ve sevdam,
söz olup dökülemez ağzımdan.
Düğümlenir boğazımda
yasak sevda sözcükleri.

Ne zaman getirse yollar beni sana
bir hüznü taşırım hep yanı başımda.
–Aynalarda muradına ermeyen dilber masalı,
yaldızlı cam altında Şahmaran'ın acısı–
Geçerim taş sokaklarını bu kadim kentin,
yaz demeden kış demeden
hep sana gelmek için...
Masallardan kalan bir dev gibi çıkar karşıma
ürkünç gövdesiyle kentin dışında;
Mardin e tipi cezaevi...
Dört yanında gözetleme kulesi,
duvarların üstündeki dikenli teller
kanatır yüreğimi...

Ne zaman getirse yollar beni sana
bir hüznü taşırım hep yanı başımda.
Dışarda uçsuz bucaksız uzanırken
Mezopotamya Ovası;
çırpınır tel örgüde ellerin
iki tutsak güvercin…
Susar gözlerinde, vurulmuş bir şahin;
gözlerimde yaralı bir ceylan bakışı…

Ne zaman getirse yollar beni sana
bir hüznü taşıdım hep yanı başımda.
Tanıktır yol boylarındaki çakır dikenleri
ve görüş hücresindeki nöbetçi.
Sustuk yıllarca bir acıyı,
ve gözlerimizle söyledik sevdamızı…

Parçalandı aynalarda suretim,
üç parçaya böldüler Şahmaran'ın gövdesini;
sabır taşı çatladı.
Çözüldü düğümü yüreğimin
açıldı dilimin kilidi
ve döküldü ağzımdan
yasak sevda sözcükleri…

–Ax yare min
min dilê xwe da te
min pir bêriya tek iriye.
Destê min bigire–

–Ah sevdiğim
ben gönlümü sana verdim,
seni çok özledim.
Tut ellerimi.

Açıldı kilidi dilimin
şimdi kelepçede ellerim…

Beyaz Yalan

Nasılsın, diyorlar
iyiyim, diyorum,
çok iyiyim...
Ah, yastığıma sorun siz onu.
Her gece, her gece
sırılsıklam
gözyaşından...

Geceler

Kırk katır, kırk satır
bir sevdanın
zinciri boynumuzda,
kıldan ince
kılıçtan keskin köprülerdir;
geçilmiyor
geceler.

Ayın Aynasında Gözlerin

Ay aydınlık
gün karanlık,
ay doğuyor usulca
gümüş bir tepsi gibi.

Aya bakıyorum umutla;
takılır da gözlerin
ayın aynasına
buluşuruz diye orda.

Çoğul Sevda

Seni sevdim
yalansız dolansız
çırılçıplak bir yürekle.
Ne romantik düşler kurdum
ne mutlu son bekledim.
Verdim yüreğimi öylece
çıkarsız ve hesapsız.
Tenin tenime uzak
elimde değil elin.
–Kar altında gül goncası aşkımız–

Seni sevdim
geceleri uzak yolculuklar
ve sensizlik düştü payıma.
Yüzünü aradım
uykusuz gecelerin sabahında
ulaştığım kavşaklarda
ayrıldığım sapaklarda.
Yeni bir yüz eklendi yüzünün yanına
her yolculuğun sonunda;
sonra bir yüz, bir yüz daha…
–Ah, nasıl da çoğaldı sevda–

Seni sevdim
yalansız dolansız
çırılçıplak bir yürekle.
Ne romantik düşler kurdum
ne mutlu son bekledim.
Bin yıllık zeytinin sabrıyla
kayada biten çiçeğin inadıyla
verip yüzümü güneşe
tutundum yaşama.
–Çoğaldım bu sevdayla–

Şimdi bu sevda
bir yüreğe bin yürek
bir tohuma bin çiçek
bir gelincik tarlasında...
Şimdi bu sevda
bir gülüşe bin gülüş
bir umuda bin umut
seçilmiş bir yaşamda...

İlk Aşk İçin Bir Şarkı

Şimdi kalkıp gitmek var
buralardan.
Dayanmak
uzak bir kentin kapısına,
yılların yorgun yükü omuzlarında.
Çalmak o kapıyı;
utangaç bir gülüşle
selamlamak ilk aşkı.
Dudağında hep o şarkı…

Kalkıp gidemem
hiçbir yere.
Yıkılıp gitmiştir kim bilir
o küçük ev,
hiç açılmaz kapısı.
Belki de
yılların çizgileri yüzünde,
saçlarındaki aklar
ve yabancı bakışlar
karşılar beni.
Belki de hiç kimse…

Şimdi kalkıp gidemem
buralardan.
Çalamam hiçbir evin kapısını;
çünkü ne kentler eski kent
ne evler ne insanlar
ne de sevdalar
eskisi gibi artık.

Şimdi kalkıp gidemem,
çalamam kapısını hiçbir evin.
Öylece kalsın isterim
yıldızlı göğün altındaki
ilk öpüşlere
tanıklığı çiçeklerin.
Öylece kalsın
düşlerimde
hep o bahar görüntün
ve anılar
eski günlerde...

Aşkı Seçtim

Aşkı seçtim
yangınların kırımların ortasında.
Güneşin önünde kara bulutlar
çocukların uykusunda bombalar
yüreğimde hüzünlü bir şarkı.
Aşkı seçtim inadına
yalan aşklar dünyasında,
sanal dostluk ortamında.
Bildim
aşk ateştir;
dağ yüksek, yol kapalı.
Giydim
kendi ellerimle diktiğim
Aslı'nın gömleğini…
Aşkı seçtim,
yanmayı.

Özlem arsız bir kediydi,
ne gündüz dedi ne gece
sürekli tırmaladı yüreğimi.
Günler devrilip yıl oldu;
yoruldum yolculuklardan,
sesini duymadan yaşamaktan.
Elinden tutup Aslı'nın
yürüdüm dar sokaklarında hayatın,
boynumda yaşanmamış bir sevdanın zinciri.

Şiir oldu aşk
kurudu gül goncası
bir kitabın arasında,
kokusunu yitirdi
bir dal yaban lavanta.
Ah, göğsümün üstünde
hep o değirmen taşı.

Aşkı seçtim
ki sonsuz sabır ve yalnızlıktı bedeli
Penelope'den beri.
Yoldaş edip kendime
Şirin ile Zühre'yi
dağlar geçtim, uçurumlar aştım.
Korkular büyüttüm
insanlığın çocukluğundan kalan
derin karanlık;
sevinçler çoğalttım
bulutlardan sızan
solgun ışık;
ne insana ne sevdaya
inancımı yitirdim.
Göğüs gerip acılara
yürüdüm yarınlara
aşkla, inatla...

Bir Yolu Yürüyoruz Seninle

Yüreklerimize o kara sevdanın
ateşi düştüğünden beri
bağlandığımızdan bu yana
vazgeçilmez kavgasına yarının;
seninle,
bir yolu yürüyoruz birlikte...
Dağlar devriliyor önümüzde
kıvrıla kıvrıla uzuyor yollar.
İnişlerden inip
yokuşları tırmanıyoruz
soluk soluğa.
Kuşkulu dönemeçlerden geçip
tuzakları aşıyoruz,
sırtımızda buzdan soluğu ölümün.
Sürçtüğünde ayağım
tutup kaldırıyorsun kollarımdan,
azaldığında gücün
soluğumu katıyorum soluğuna.
Gölgelense gözlerim
bilirim burkulur yüreğin,
düştüğümde toprağa
senin de kan içinde dizlerin.

Uzun yolculukların sonunda
ulaştığımız kavşaklarda
dönüp ardımıza baktığımızda,
bir arpa boyu gittiğimizi görsek de;
yuvasına yiyecek taşıyan
karıncanın direnciyle
yeniden düşüyoruz yollara.
Kim bilir kaç bin yıldır
toprağa hükmeden çiftçinin hüneriyle,
tohumlar atıyoruz bir bir
gecekondu bahçelerine,
fidanlar dikiyoruz fabrika önlerine.
El ele tutuşup dönüyoruz grev halaylarında.
Bir bardak çaya katık edip dostluğu
paylaşıyoruz umudu
direnişçi işçilerle.
Bir kadın patik örüyor doğacak bebeğine,
yazmasını çiçekliyor başka biri.
Sobaya odun atıyor bir işçi
gazetedeki yazıyı heceliyor inatla;
“Emek evrenseldir.”
Sokulup birbirimize ısınıyoruz
kavganın sıcağıyla,
toprağın içine kazılmış
naylondan ve tahtadan çadırların kucağında.

Sonra, günlerden bir gün
aylardan sevda zamanı,
güller bahçelerde naz ederken bülbüle
karanfiller çiçekçide yok satarken;
ummadık sevinçler, taze sürgünler
fışkırıyor sokaklarda.
Sesimiz dağlarda yankılanıyor
bir ormanın içinde çoğalıyoruz.
Papatyalar kuşatıyor yamaçları
yürüyorlar kente doğru,
yüzlerinde bir gelincik gülüşü
iniyorlar alanlara.
Yüzlerinde yüzün
gülümsüyorsun
altında bayrakların.
Halka halka dönüyoruz bir mayıs halayını.

Aynı güneş ısıtıyor içimizi
ıslanmasak da aynı yağmur altında;
buluşuyor gözlerimiz bir görüş hücresinde.
Yüreklerimize o kara sevdanın
ateşi düştüğünden beri
bağlandığımızdan bu yana
vazgeçilmez kavgasına yarının;
seninle,
bir yolu yürüyoruz birlikte.
Emeğin ve sevdanın özgür olduğu
günlere doğru...

İÇİNDEKİLER

KIZIMA LİRİKLER 7
Kızıma Lirikler 9

RÜZGÂRA MEKTUPLAR BIRAKIYORUM 15
Rüzgâra Mektuplar Bırakıyorum 17
Seni Özlerken 19
Evler ve Zamanlar 22
Kayaköy'de 24
Gülüşün Yanık Bir Karanfil Şimdi 28
Yaka Resimleri 31
Yaka Resimleri II 33
Orkestra Konserinde... 34
Çırpınış 36

YAŞAM DERSİNDE SORULAR VE YANITLAR 41
Yaşam Dersinde Sorular ve Yanıtlar 43
Dokumacı Kızın Türküsü 47
İşten Çıkarılanın Türküsü 50
Yaman Çelişki 54
İroni 56
Bağımsızlık Nedir Sizce? 57
Pusu 59
F Tipine Sorular 60
İçerdekine Soru 61
Görülmüştür 62
Hep Acılar mı Olacak! 66
Tarihsel İyimserlik 67

DÖRTLÜKLER 69
Kıyım 71
Kentsel Dönüşüm 71
Zamanın Atı 71
Zamanın Treni 71
Çağrı 72
İyimserlik 72

BU MASALI ÇOCUKLARA ANLATMAYIN 73
Bu Masalı Çocuklara Anlatmayın 75
Ateş Çiçekleri 79
Yangın, Çocuklar ve Atkestanesi 82
Eğreti Bir Hayatın Ortasında Çocuklar 84
Bir Daha Asla! 87
Ülkeleri Yönetenlere Sorular 90
Origami 92

YASAK SEVDA SÖZCÜKLERİ 95
Yasak Sevda Sözcükleri 97
Beyaz Yalan 100
Geceler 101
Ayın Aynasında Gözlerin 102
Çoğul Sevda 103
İlk Aşk İçin Bir Şarkı 105
Aşkı Seçtim 107
Bir Yolu Yürüyoruz Seninle 109